

يَا حَبِيبُ مُحَمَّدٍ يَا بَرُّكَ يَا بَرُّكَ يَا حَبِيبُ مُحَمَّدٍ

ستاد اقامه نماز استان با مشارکت اداره کل پزشکی قانونی و
ستاد هماهنگی کانون های فرهنگی هنری مساجد استان به مناسبت
شهادت حضرت امام جعفر صادق (علیه السلام) برگزار می کند:

مسابقه مطالعاتی نماز صادقانه

علاقه مندان پاسخ سوالات را به صورت عدد ۱۱ رقمی به شماره ۱۰۰۰۰۱۷
پیامک نمایند.

آخرین مهلت ارسال پیام کوتاه ۱۴۰۱/۰۳/۱۰
جوايز: واريز مبلغ ۱/۵۰۰/۰۰۰ ريال برای ۱۰ نفر

اداره کل پزشکی قانونی
استان چهارمحال و بختیاری

ستاد اقامه نماز
استان چهارمحال و بختیاری

ستاد هماهنگی کانون های فرهنگی هنری مساجد
استان چهارمحال و بختیاری

السلام علیک یا امام
جعفر صادق (ع)

نماز صادقانه

شهادت امام
جعفر صادق (ع)
تسلیم باد

بر اساس فرمایشات امام جعفر صادق (علیه السلام)

فهرست مطالب:

۳	..... مقدمه
۳	..... نگاهی بر زندگی پر برکت امام صادق (ع)
۴	..... حرمت استخفاف نماز
۶	..... نماز کامل از دیدگاه امام صادق علیه السلام
۸	..... کلام امام صادق (ع) در احادیث پیرامون نماز:
۱۱	..... آثار و برکات تربیتی نماز در خانواده :
۱۳	..... تاثیر نماز در ایمن ساختن خانواده از آسیب‌های اجتماعی چیست؟
۱۴	..... آثار نماز بعد از مرگ انسان به عنوان باقیات الصالحات
۱۵	..... انواع عابدان
۱۷	..... آداب شروع نماز از نگاه امام صادق (ع)
۱۹	..... چگونه نماز مقبول بخوانیم پاسخ امام صادق (ع)
۲۰	..... منظور از خشوع و خضوع در نماز چیست؟
۲۰	..... ویژگی اقامه نماز در دوران امام عصر (عج)
۲۱	..... نمونه های عینی از مکارم اخلاق
۲۳	..... سوالات مسابقه

نماز در دین مقدس اسلام، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و یکی از فروع دین و حتی ستون دین به حساب می‌آید و قرآن کریم با تعبیرهای مختلفی، مانند «اقیموا الصلوه» بر واجب بودن آن تصریح فرموده است، نماز به معنای ارتباط و سخن گفتن مستقیم با خداوند بزرگ است و این بالاترین توفیقی است که یک فرد می‌تواند از آن برخوردار شود و سعی می‌کند همواره خود را آماده سازد.

نماز از واجباتی است که در هیچ شرایطی نباید ترک شود نماز میراث تمامی انبیاء است و از اساسی‌ترین ارکان حیات، تمدن، فرهنگ، زندگی و تحرک یک فرد است و تاریخ این حقیقت را نشان می‌دهد که هر گاه نماز در جامعه رو به ضعف و فراموشی گذاشت، مقدمات انحطاط آن جامعه فراهم می‌شود.

همان‌طور که گفته شد نماز یک تکلیف الهی است و بر تمام انسان‌های مکلف واجب است و نماز و عبادت را می‌توان مؤثرترین عامل خوشبختی و عاقبت به خیری انسان و محبوب‌ترین عمل نزد خداوند متعال و همچنین عامل مهم برای اصلاح نفس و کنترل جامعه به حساب آورد. در این زمینه امام باقر (ع) می‌فرمایند: نماز، اولین سؤال در روز حساب است اگر نماز انسان قبول شود، سایر اعمال نیز قبول است.

نگاهی بر زندگی پر برکت امام صادق(ع)

امام صادق علیه السلام که ششمین امام معصوم است و مذهب شیعه را با نام او به عنوان مذهب جعفری می‌شناسند، در سال ۸۰ یا ۸۳ قمری در مدینه به دنیا آمد و پس از رحلت پدر، رهبری فکری و سیاسی شیعیان اصیل پیرو مذهب امامیه را بر عهده گرفت. آن حضرت تا سال ۱۴۸ قمری در قید حیات بود. در این مدت هزاران شاگرد در محفل درسش حاضر می‌شدند و مورد ستایش

تمامی عالمان عصر خویش بود. در متون دینی شیعه، چندین هزار روایت از آن حضرت در تفسیر، اخلاق و به ویژه فقه، رسیده که باعث عظمت حدیث شیعه و موجب تقویت بنیه علمی آن است.

سفارشات امام صادق (ع) درباره نماز در آخرین وصیت؛

تأخیر نماز از وقت فضیلت

اگر حقیقتاً به اهمیت نماز پی ببریم و موقعیت و فضیلت این فریضه را بشناسیم و تأکید و توصیه قرآن و پیامبر و اهل بیت (ع) را مورد دقت قرار دهیم، هرگز به خود اجازه نمی دهیم که این فریضه الهی را به نحوی مورد استخفاف و اهانت قرار دهیم؛ زیرا به هر عنوان حق نماز را ادا نکنیم و آنچه درباره آن از نظر حضور قلب، خشوع و خضوع و طمأنینه و ده ها شرایط دیگر توصیه شده است، به کار نبریم، به نماز اهانت نموده ایم و این مصیبتی است که گریبانگیر اکثریتی از مسلمین نمازگزار است که نماز می خوانند، ولیکن به شرایط آن عمل نمی کنند. یکی از موجبات استخفاف به نماز، مسئله تأخیر بدون جهت و علت است که زیادی از ما نمازگزاران دچار آن هستیم.

در روایت حضرت صادق (ع) از جد بزرگوارش پیامبر اعظم (ص) چنین آمده است: «کسی که نمازش را در غیر وقت آن (بدون عذر و علت) بخواند، از نمازش ظلمت و تاریکی بلند می گردد و می گوید خدا تو را ضایع کند که مرا ضایع کردی و اول چیزی که از بنده در مقابل خداوند سؤال می کنند، نماز است که اگر نماز او صحیح و مقبول باشد، اعمال و کارهای نیک او نیز مقبول خواهد شد و هرگاه نمازش مقبول نباشد، دیگر اعمال او نیز مطرود شود.

حرمت استخفاف نماز:

کوچک شمردن نماز در آیات و روایات از آن به استخفاف یاد شده که یکی از گناهان بزرگ است و عواقب دردناکی نیز به دنبال دارد. استخفاف چند صورت دارد:

گاه آدمی آن قدر این عبادت را سبک تلقی می کند که به هیچ وجه آن را به جای نمی آورد و تارک مطلق نماز می گردد. این فرض، شاخص ترین نوع استخفاف نماز است که در این حالت فرد اگر شد، نماز می خواند و اگر نشد، آن را ترک می کند و گاه با توجه نکردن به شرایط و احکام آن، نسبت به نماز بی اعتنایی می کند.

همچنین بی مبالاتی در امر نماز و انجام آن در آخرین لحظات وقت و به دنبال انجام کارهای خصوصی، آن هم با حالت کسالت و به گونه ای ملال خیز، خود صورتی دیگر از صور استخفاف نماز است.

کوتاه سخن آنکه، استخفاف نماز به هر شکل و صورت، موجب دوری از رحمت و لطف پروردگار است و نمازی که با استخفاف انجام می شود، هرگز پذیرفته نخواهد شد.

از دیگر نشانه ها بی اعتنایی به نماز، رعایت نکردن آداب آن در خلوت، فراهم نکردن مقدمات نماز قبل از اذان، یاد نگرفتن معانی و عجله و شتاب در نماز است.

امام صادق(ع) در این باره می فرماید:

به خداوند سوگند، پنجاه سال از عمر شخصی می گذرد و خداوند یک نماز از او نپذیرفته است. چه گناهی از این سخت تر؟ قسم به خداوند، شما افرادی از آشنایان و همسایگان را می شناسید که اگر برای شما نماز بخوانند از آنان قبول نخواهید کرد، به جهت استخفافی که به آن دارند. به راستی خداوند جز کار نیک را نمی پذیرد. پس چگونه بپذیرد نمازی را که به آن استخفاف شده است.

آخرین وصیت امام صادق(ع)

ابوبصیر، یکی از شاگردان برجسته امام صادق(ع) می گوید: «در هنگام شهادت حضرت صادق(ع) در مدینه منوره نبودم. پس از مراجعت از سفر، به عنوان تعزیت و تسلیت به محضر ام حمیده، همسر بزرگوار آن حضرت رفتم. ام حمیده وقتی یار با وفای همسرش ابوبصیر را دید، به شدت

گریست و فرمود: ای ابا محمد (ابابصیر) ای کاش حاضر بودی در هنگام رحلت آن جناب که آن حضرت چشمان مبارکش را بست، سپس فرمود: خویشان و اقاربم را و هر کس که به من لطف و محبتی دارد، خبر کنید تا بیايند. وقتی همه در حضور جناب اجتماع نمودند و دور بسترش گرد آمدند، فرمود: هرگز شفاعت ما نمی رسد به کسی که نمازش را خفیف بشمارد و استخفاف به نماز داشته باشد.

نماز کامل از دیدگاه امام صادق علیه السلام

حماد بن عیسی گفت: در محضر امام صادق علیه السلام بودم، به من فرمود: آیا می توانی نماز را خوب بخوانی؟ عرض کردم: چگونه نمی توانم و حال آنکه کتاب حریر را که درباره نماز نوشته شده است، از حفظ دارم. حضرت فرمود: برای تو ضرر ندارد، برخیز و نمازی بخوان تا من بینم که چگونه می خوانی.

حسب الامر حضرت رو به قبله ایستادم و شروع به خواندن نماز کردم. تمام نماز را از نظر رکوع و سجود به جای آوردم، اما حضرت آن را نپسندید و فرمود: نماز را خوب نخواندی. واقعا چقدر زشت است برای مردی که شصت هفتاد سال از عمرش می گذرد و حال آنکه نمی تواند یک نماز کامل با مراعات حدود کامله آن بخواند. من خجالت کشیدم و خود را کوچک دیدم.

عرض کردم: فدایت شوم، شما نماز را به من تعلیم دهید. پس، امام علیه السلام رو به قبله راست ایستادند و دستهای خود را آزاد گذاردند و انگشتهای دست آن حضرت به هم گذارده شده بود و مابین دو قدم آن حضرت از سه انگشت باز، و بیشتر فاصله نداشت و انگشتهای پای خود را رو به قبله کردند و تا آخر نماز هم رو به قبله بود و با تواضع و حضور قلب گفتند: الله اکبر و سوره حمد و توحید را با ترتیل (به آرامی و خوبی) خواندند و بعد از تمام شدن سوره توحید، به قدر یک نفس کشیدن صبر کردند. بعد دست خود را بلند کرده تا مقابل صورت بردند و در حالی که ایستاده بودند گفتند: الله اکبر و پس از آن به رکوع رفتند و کف دست را به سر زانو گرفتند. انگشتان آن

حضرت از هم باز بود. زانو را به عقب دادند، چنانکه پا راست شد و پشت آن حضرت طوری مساوی شد که قطره آبی بر آن می گذاشتند، به هیچ طرفی نمی ریخت. گردن خود را کشیده و سر به زیر نینداختند و چشم را بر هم گذاردند و سه مرتبه به آرامی گفتند: سبحان ربی العظیم و بحمده.

بعد راست ایستادند و چون خوب ایستادند، گفتند: سمع الله لمن حمده و در همان حال که ایستاده بودند، دست را تا مقابل صورت خود بلند کردند و گفتند: الله اکبر و بعد به سجده رفتند. دو کف دست را پیش زانوها، مقابل صورت خود بر زمین گذاردند و انگشتان آن حضرت به هم گذارده شده بود. سه مرتبه گفتند: سبحان ربی الاعلی و بحمده. اعضای بدن خود را از یکدیگر باز گرفته و بر هم نگذارده بودند (در حال سجده دست را به بدن نچسبانیده و بدن را بر پا نگذارده بودند) و بر هشت موضع بدن خود که به زمین گذارده بودند، سجده کردند که پیشانی و دو کف دست و دو سر زانو و دو سر انگشت بزرگ پا و سر بینی باشد.

بعد از نماز فرمودند: گذاردن هفت موضع در وقت سجده به روی زمین واجب است که پیشانی و دو کف دست و دو سر زانو و دو سر انگشت بزرگ پا باشد. و اما گذاردن بینی بر زمین سنت (مستحب) است و آنها همان مواضع است که خدا در قرآن فرموده است: و ان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احدا و مسجدها از آن خداست و با وجود خدای یکتا کسی را به خدایی مخوانید. پس از آن سر از سجده برداشتند و وقتی نشستند گفتند: الله اکبر و به ران چپ نشسته، پشت پای راست را بر کف پای چپ گذاردند و گفتند استغفر الله ربی و اتوب الیه و دوباره در حالی که نشسته بودند. گفتند: الله اکبر و بعد به سجده دوم رفتند و مانند سجده اول، سجده دوم را تمام کردند. و در رکوع و سجود هیچ یک از اعضای بدن را بر یکدیگر نگذارده بودند و موقع سجده آرنج دست خود را باز نگاه داشته و به زمین نگذارده بودند. در حال تشهد خواندن، انگشتان دست آن حضرت از یکدیگر باز بود و به این کیفیت دو رکعت نماز خواندند و چون از تشهد فارغ شدند، فرمودند: ای حماد، این چنین نماز بخوان.

اصول کافی، ج ۳، ص ۳۱۲

کلام امام صادق(ع) در احادیث پیرامون نماز:

ارزش نماز

إِذَا قَامَ الْمُصَلِّي إِلَى الصَّلَاةِ، نَزَلَتْ عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ مِنْ أَعْنَانِ السَّمَاءِ إِلَى أَعْنَانِ الْأَرْضِ وَ حُقَّتْ بِهِ الْمَلَائِكَةُ وَ نَادَاهُ مَلَكٌ لَوْ يَعْلَمُ هَذَا الْمُصَلِّي مَا فِي الصَّلَاةِ مَا انْفَتَلَ

هنگامی که انسان به نماز ایستد، رحمت خدا از آسمان بر او نازل می شود و ملائکه اطرافش را احاطه کرده و فرشته ای می گوید: اگر این نمازگزار ارزش نماز را می دانست هیچ گاه از نماز منحرف نمی شد. اصول کافی، ج ۳، ص ۲۶۵

علامت عامل دین

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ: لِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمَةٌ يُعْرَفُ بِهَا وَ يُشْهَدُ عَلَيْهَا وَ أَنَّ لِلدِّينِ ثَلَاثَ عِلَامَاتٍ: الْعِلْمُ وَ الْإِيمَانُ وَ الْعَمَلُ بِهِ، (إِلَى أَنْ قَالَ) وَلِلْعَامِلِ ثَلَاثَ عِلَامَاتٍ: الصَّلَاةُ وَ الصِّيَامُ وَ الزَّكَاةُ

حضرت لقمان به فرزندانش فرمود: برای هر چیزی علامتی است که به وسیله آن علامت شناخته می شود و به او شهادت داده می شود. به درستی که برای دین سه علامت است: علم، ایمان و عمل به ایمان؛ تا آنجا که فرمود: برای عامل به دین سه علامت است: نماز، روزه و زکات.

مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۱۸۳

باقیات صالحات

سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) عَنِ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ، فَقَالَ: هِيَ الصَّلَاةُ فَحَافِظُوا عَلَيْهَا

ادریس قمی می گوید از امام صادق (علیه السلام) در مورد کارهای نیک ماندگار سؤال کردم، امام فرمود: آن نماز است، پس محافظت بر نماز کنید. مستدرک الوسائل، ج ۱، ص ۱۷۲

برتری نماز

أَمَّا أَنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَفْضَلَ مِنَ الْحَجِّ إِلَّا الصَّلَاةُ

به درستی که هیچ عملی بالاتر از حج نیست، مگر نماز. وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۲۶

کارهایی که فقر را می برد و روزی را زیاد می کند

امام صادق علیه السلام درباره کارهایی که فقر را می برد و روزی را زیاد می کند فرموده اند:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَالتَّجَمُّلَ وَ يَكْرَهُ الْبُؤْسَ وَ التَّبَاؤُسَ وَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدِهِ نِعْمَةً يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَيْهِ قِيلَ وَ كَيْفَ ذَلِكَ قَالَ يُنْظَفُ ثَوْبُهُ وَ يُطَيَّبُ رِيحُهُ وَ يُحَسِّنُ دَارَهُ وَ يَكْنُسُ أَفْنِيَّتَهُ حَتَّى إِنَّ السَّرَّاجَ قَبْلَ مَغِيبِ الشَّمْسِ يَنْفِي الْفَقْرَ وَ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ.

خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و از فقر و تظاهر به فقر بیزار است. هرگاه خداوند به بنده ای نعمتی بدهد، دوست دارد اثر آن را در او ببیند.

عرض شد: چگونه؟ فرمودند: لباس تمیز بپوشد، خود را خوشبو کند، خانه اش را گچکاری کند، جلوی در حیاط خود را جارو کند، حتی روشن کردن چراغ قبل از غروب خورشید فقر را می برد و روزی را زیاد می کند.

منبع: ارشادالقلوب، جلد ۱، صفحه ۱۹۵

مراقبت در وقت نماز

إِمْتَحَنُوا شِيعَتَنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ: عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافِظَتُهُمْ عَلَيْهَا، وَ عِنْدَ سِرَارِهِمْ كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عِنْدَ عَدُوِّنَا وَ إِلَى أَمْوَالِهِمْ كَيْفَ مُوَاسَاتِهِمْ لِإِخْوَانِهِمْ فِيهَا

شیعیان ما و پیروان ما را به سه مساله امتحان کنید: ۱- دراهمیت دادن به اوقات نماز، که آیا اول وقت نماز را برپا می دارند یا خیر؟ ۲- حفظ اسرار، یعنی در حفظ اسرار و مسائل محرمانه کوشا

هستند یا خیر؟ ۳- و از حیث توانمندی های مالی، یعنی آیا در مال خود برای برادران دینی سهمی
قائلند و دست آنها را می گیرند یا خیر؟ خصال صدوق، ج ۱، ص ۱۰۳

کمک ملائکه به نماز گزار هنگام مرگ

إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ يَدْفَعُ الشَّيْطَانَ عَنِ الْمُحَافِظِ عَلَى الصَّلَاةِ وَ يَلْقَنَهُ شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا
رَسُولُ اللَّهِ فِي تِلْكَ الْحَالَةِ الْعَظِيمَةِ

همانا "ملک الموت" شیطان را در دم مرگ از کسی که حافظ نماز است، دور می کند و شهادت بر
وحدانیت خدا و رسالت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را در هنگام هولناک مرگ به او تلقین می
کند. (توفیق شهادتین پیدا می کند). وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۱۹

روزی که همه آرزو می کنند کاش زائر حسین(ع) بودند

امام جعفر صادق (ع) در روایتی در خصوص زیارت حرم «امام حسین (ع)» می فرمایند:

عبدالله الطحان، عن أبي عبدالله (عليه السلام) قال: سمعته يقول: ما من أحد يوم القيامة إلا و هو يتمنى
أنه زوار الحسين بن علي (عليهما السلام) لما يرى لما يصنع بزوار الحسين بن علي من كرامتهم على
الله.

هیچ کس نیست در روز قیامت مگر اینکه آرزو می کندای کاش «امام حسین علیه السلام» را زیارت
کرده بودم آن هنگامی که می بیند که با زوار «امام حسین علیه السلام» چه می کنند، چقدر نزد خداوند
مورد کرامت واقع می شوند. منبع: وسائل الشیعه، جلد ۱۴، صفحه ۴۲۴

آثار و برکات تربیتی نماز در خانواده :

خدای حکیم شخصیت و کرامت انسان را در گرو تقوا دانسته و یکی از علت‌های اختلافات ظاهری در سطح زندگی افراد را چنین بیان می‌کند: **"يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ** / ای مردم، شما را از یک مرد و زن آفریدیم و از تیره‌ها و قبیله‌ها قرارتان دادیم تا یکدیگر را بشناسید. [این‌ها ملاک امتیاز نیست] گرامی‌ترین شما نزد خداوند باتقواترین شماست."

مسلم است که تقوا یک ویژگی فردی صرف نیست و جنبه‌های مختلفی دارد که یکی از آن‌ها تقوای خانوادگی است. اگر چنین تقوایی در خانواده حاکم شود، خانواده به جایگاه و ارزش واقعی خود نزدیک شده است. از معارف دین به دست می‌آید که یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های اهل تقوا اقامه نماز است.

از ملاک‌های انتخاب همسر نیز همین مطلب بیان شده است: «از همسران بی‌تقوا پرهیزید؛ چراکه ثمره والدین بی‌تقوا، فرزند بی‌تقواتر است.» همچنین، پیامبر خدا (ص) توصیه کرده است: «ای مردم، از دختران زیبارویی که در خانه‌های فاسد و ناصالح رشد کرده‌اند، پرهیزید.»

توجه کنیم که وجود روحیه تقوا و اقامه نماز باعث ایجاد فضای آرام در محیط خانواده می‌شود. در چنین خانواده‌ای است که پیر و جوان و کودک و خردسال همه از احترام و عزت نفس بهره‌مند هستند؛ زیرا کسی که در دل خداترس است و نیز هنگام سجده، سر بر آستان معبود می‌ساید و پیشانی خود را به رسم تواضع و بندگی بر خاک می‌گذارد، در همه جا و همه حال، از جمله محیط خانواده نیز متواضع است و احترام دیگران را پاس می‌دارد.

امروز یکی از چالش‌های ما آدم‌ها به ویژه در خانواده‌ها یافتن راهی به سمت رهایی از غم‌های رنگارنگی است که ما را احاطه کرده است. اگر آرامش زندگی ما قابل مقایسه با گذشته نیست اما

انگار که سیر صعودی آسایش در زندگی مقارن و مصادف با سیر نزولی آرامش در زندگی ما هم بوده است. نماز و در کل اتصال معنوی به پروردگار در این میان چقدر می تواند سپر ما در برابر غم ها باشد؟

زندگی خانوادگی ما آدم ها با فراز و نشیب هایی که دارد، ممکن است در برخی مقاطع، مشکلاتی را به همراه داشته باشد که انسان را به غم و اندوه بکشاند. راهکار دوری از این ناراحتی ها را خدای متعال این گونه بیان فرموده است: **"وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ"** / از صبر و نماز کمک بگیرید.."

امام صادق (ع) فرمود: «وقتی غم و اندوهی به شما رومی آورد، چرا نمی روید وضو بگیرید و به مسجد بروید، پس دو رکعت نماز بخوانید و از خداوند رفع مشکل و اندوه خود را بخواهید؟! مگر نشنیده اید که خداوند می فرماید: **"وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ"**. وجود مبارک پیامبر مهربانی هانیز وقتی مشکل و گرفتاری برای خانواده و خاندانشان پیش می آمد، می گفت: «برخیزید و نماز بخوانید تا مشکلاتان حل شود.»

از طرف دیگر توجه کنید که اوج ارتباط انسان با خالق از طریق نماز است. در نماز نیز نزدیک ترین حالت به خدا وقتی است که انسان در سجده باشد. در چنین حالی، خداوند حکیم به نماز گزار در حال سجده می گوید: «خانواده ات را فراموش نکن و برای وسعت رزق و روزی خود و خانواده ات دعا کن.»

امام باقر (ع) می فرماید: **"ادْعُ فِي طَلَبِ الرِّزْقِ فِي الْمَكْتُوبَةِ وَأَنْتَ سَاجِدٌ: يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ يَا خَيْرَ الْمُعْطِينَ ارْزُقْنِي وَارْزُقْ عِيَالِي مِنْ فَضْلِكَ فَإِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ"** / در سجده نمازهای واجب برای گشایش در رزق، این گونه دعا کن: ای بهترین پناه سائلان و ای بهترین بخشایشگران، به من و خانواده ام از فضلت، روزی بخش که تو صاحب فضل عظیم هستی. " امام صادق (ع) نیز در جواب کسی که از نداری و فقر شکایت می کرد، فرمود: «برای گشایش در رزق و دور شدن از فقر، در سجده نماز واجب خواسته ات را از خدا طلب کن.»

تاثیر نماز در ایمن ساختن خانواده از آسیب‌های اجتماعی چیست؟

خداوند متعال یکی از اهداف شیطان را دور کردن انسان از نماز بیان می‌کند؛ چراکه در سایه نماز، انسان از بسیاری از گناهان در امان می‌ماند. پیامبر خدا (ص) فرمود: «لَا يَزَالُ الشَّيْطَانُ هَائِبًا لِابْنِ آدَمَ ذَعِرًا مِنْهُ مَا صَلَّى الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ لَوْ قَتِنَهُنَّ فَإِذَا ضَيَّعَهُنَّ اجْتَرَأَ عَلَيْهِ فَأَدْخَلَهُ فِي الْعِظَائِمِ / تا زمانی که انسان بر وقت نمازهایش مراقبت می‌کند، شیطان از نزدیک شدن به او ترس و وحشت دارد؛ اما اگر آن را ضایع کرد، شیطان بر او مسلط می‌شود و او را در گناهان بزرگ می‌اندازد." در پیام مقام معظم رهبری به اجلاس بیست و چهارم نماز آمده است: «همه بدانند که یکی از مؤثرترین راه‌ها برای کاستن آسیب‌های اجتماعی، ترویج نماز است.»

پس اگر خواهان فرزندانی سالم از نظر فردی و اجتماعی هستیم، بهترین راه، نهادینه کردن نماز در وجود فرزندان است. به عنوان نمونه به دو تحقیق در این زمینه اشاره می‌شود: «بورکت» مشاهده کرد عقاید مخالف با نوشیدن مشروبات الکلی که در برخی از گروه‌های مذهبی آموزش داده می‌شود، باعث پرهیز از مصرف در بین نوجوانان شده است. همچنین، در تحقیقی که «کوچران» روی سه هزار نوجوان انجام داد، مشخص شد که مذهبی بودن با مصرف نکردن مواد مخدر ارتباط دارد.

در روایت وارد شده است: «جوانی، در نماز جماعت پیامبر (ص) شرکت می‌کرد. عده‌ای از گنهکاری او نزد پیامبر سخن بردند. حضرت فرمود: به زودی نمازش او را از گناهان بازمی‌دارد. چیزی نگذشت که تمام گناهان را کنار گذاشت.»

آثار نماز بعد از مرگ انسان به عنوان باقیات الصالحات

در روایات زیادی آمده است: «بعد از مرگ عمل قطع می‌شود؛ اما پدر و مادری که فرزندان شایسته‌ای تربیت کرده باشند، اعمال نیکشان از قبیل نماز، استغفار، دعا و... بر آمرزش و شادی روح والدین تأثیر گذار خواهد بود.» امام باقر (ع) در روایتی، چگونگی آموزش نماز به فرزندان در سال‌های اولیه زندگی را بیان می‌کند و می‌فرماید: «وقتی فرزند وضو و نماز را فراگرفت، خداوند پدر و مادر این فرزند را می‌آمرزد.» همچنین، پیامبر خدا (ص) بشارت داد: «کسی که خردسالی را تربیت کند تا بگوید لا اله الا الله، خداوند متعال از او حساب نمی‌کشد.»

در روایت دیگری وارد شده است که «چون مؤمنی از گناهان دوری گزیند، به واجبات عمل کند، خانواده و نزدیکان خود را از گناهان بازدارد و ایشان را بر انجام طاعات و عبادات حریص سازد، در روز قیامت به وی گویند: خدا تو را از طرف ما جزای خیر دهد؛ چراکه در دنیا، دین را به ما آموزش دادی، حلال و حرام خدا را به ما یاد دادی، بر انجام واجب و دوری از حرام، ما را تحریک کردی و با این کارها خود و ما را از عذاب این روز نجات دادی. پس او با جمیع اهل و عیال خود متوجه بهشت شوند و به نعیم ابدی و سعادت سرمدی فایز شوند و اگر این چنین نکرده باشد؛ یعنی دین و حلال و حرام را به آن‌ها تعلیم نداده باشد، به او گفته می‌شود: خدا تو را از جانب ما خیر ندهد، ما را تعلیم نکردی و امر نفرمودی و از بدی‌ها بازداشتی و نفس خود و ما را در هلاکت ابدی انداختی. پس او را با اهل بیتش در آتش دوزخ کشند.»

چگونه حاجت خود را بطلبیم ؟

متن روایت از کتاب مکارم الاخلاق اثر شیخ طبرسی عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ فَأَتَمَّ رُكُوعَهُمَا وَ سَجُودَهُمَا ثُمَّ سَلَّمَ وَ أَثْنَى عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عَلَى رَسُولِهِ (ص) ثُمَّ سَأَلَ حَاجَتَهُ فَقَدْ طَلَبَ الْخَيْرَ فِي مَظَانِّهِ وَ مَنْ طَلَبَ الْخَيْرَ فِي مَظَانِّهِ لَمْ يَخِبْ.

امام صادق (ع) فرمود: هر کس وضوی کامل و صحیح بگیرد و سپس دو رکعت نماز بگزارد و رکوع و سجود آن را تمام و کامل به جا بیاورد و سپس حمد و ثنای خدا کند و بر پیامبر صلوات بفرستد و سپس حاجت خود را از خدا بخواهد، خیر را در محل آن جستجو کرده و کسی که خیر را در محل آن جستجو کند، نا امید نمی شود.

مکارم الاخلاق، حسن بن فضل طبرسی، ص ۲۶۹

انواع عابدان

الإمامُ الصَّادِقُ عليه السلام : (إِنَّ الْعِبَادَ ثَلَاثَةٌ : قَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَوْفًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ، وَ قَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى طَلَبَ الثَّوَابِ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَجْرَاءِ، وَ قَوْمٌ عَبَدُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ حُبًّا لَهُ فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَحْرَارِ، وَ هِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ.

امام صادق علیه السلام : عبادت کنندگان سه دسته اند: گروهی خداوند عز و جل را از ترس عبادت می کنند، که این عبادت بردگان است؛ گروهی خدای تبارک و تعالی را به طمع ثواب عبادت می کنند، که این عبادت مزدوران است؛ و گروهی خداوند عز و جل را از سر عشق و محبت به او عبادت می کنند که این عبادت آزادگان است و این برترین عبادت است.

با چه نیتی از خانه خارج شویم؟

امام صادق (ع) فرمود: چون از خانه خود خارج شدی، چنان بیرون رو، که گویی باز نمی گردی و بیرون رفتن تو تنها برای اطاعت یا انگیزه ای دینی باشد و آرامش و وقار را پیشه خود ساز و در آشکار و نهان خدای را یاد کن. یکی از یاران ابوذر (ره) به در منزل وی رفت و از اهل منزل پرسید: آیا ابوذر در خانه است؟

- بیرون رفته است.

- کی باز می گردد؟

- هنگامی که او را رها کنند، چرا که او مالک و صاحب اختیار خود نیست.

چون از پیش خلق خدا - چه نیک و چه بد می گذری، عبرت گیر و از خدای متعال بخواه که تو را در شمار بندگان خاصّ خویش قرار دهد و به گذشتگان از آن جماعت پیوندت دهد و با آنان محشورت فرماید.

او را بدین سبب که از شهوات دورت داشته و از اعمال زشت گناه کاران حفظ کرده، حمد و سپاس بگویی. چشم خویش را از شهوات و اعمال و افعالی که از آن نهی شده، فرو بند. در راه رفتن، اعتدال را رعایت کن؛ نه تندرو باش و نه سست گام، و در هر خلوتی حدود الهی را پاس بدار، که گویی در حال عبور از صراط می باشی و هر آن با خطر لغزیدن روبه رو هستی و بسیار به اطراف خود منگر. به مردم سلام کن و به سلام آنان پاسخ گو. هر کس که تو را در راه حق یاری می دهد، یاری نما. گمراه را ارشاد کن و از جاهلان دوری گزین؛ و چون به خانه خویش بازگشتی، چنان وارد شو، که مرده به قبر وارد می شود، چرا که مرده را جز به رحمت و عفو خدای متعال امید نباشد.

چطور به مسجد وارد شویم؟

امام صادق (ع) فرمود: چون به در مسجد می رسی، بدان که درگاه پادشاهی عظیم را قصد نموده ای که جز پاکان، بر گستره فرش او گام ننهند و جز صدّیقان به همنشینی او نایل نیایند. پس با ترس، به محضر او در آی، چنان که از پادشان ترسانی؛ چرا که اگر غافل باشی و رعایت ادب و تعظیم، نکنی در خطری عظیم خواهی بود.

بدان که او بر هر عملی، به عدل و فضل، قادر و تواناست. پس، چنانچه رحمت و فضل خویش را بر تو معطوف فرماید، طاعت اندک تو را خواهد پذیرفت و ثوابی بسیار عطا خواهد کرد و چنانچه با تو از در عدل در آید و استحقاق خویش را در بندگی، صدق و اخلاص خواهان شود، تو را محروم و طاعتت را ردّ می کند؛ اگر چه بسیار باشد، که بر آنچه خواهد، توانا و فعال است.

در محضر او به ناتوانی، تقصیر در بندگی و فقر خویش اعتراف نما، زیرا که تو به سوی او برای عبادت و انس روی نموده ای و به او نیازمندی. باید بدانی که درون و باطن خلاق بر او آشکار است. در پیش او چون فقیرترین بندگان باش و قلب خویش از هر امری که تو را از قرب خدا محروم کند خالی دار؛ که او پاک ترین و خالص ترین اعمال را می پذیرد.

بنگر که از کدام دیوان - دیوان رستگاران یا دفتر سیه بختان - نامت خارج می شود، پس چنانچه شرینی مناجات و لذت مخاطبات او را به ادراک آوری و جام رحمت و کرامتش را، به سبب روی آوردن بدو واجبت او بنوشی، برای خدمتش، صلاحیت یافته ای؛ پس داخل شو که اذن و امان از آن تو است. و در غیر این صورت، وارد مشو و توقف کن؛ مانند آن کسی که راه چاره اش قطع گشته، و امیدش بریده شده، و اجل اش فرا رسیده است.

چنانچه خداوند (عزّ و جلّ) ببیند که با صداقت بدو پناه آورده ای، با دیده رأفت و رحمت و لطف به تو خواهد نگریست و بدانچه خود دوست دارد و بدان راضی است، موفقت می دارد؛ چه او کریم است و گرامی داشتن بندگان مضطر و سوختگان در گاهش را که خواهان خرسندی اویند، دوست می دارد. خدای تعالی فرماید: کیست آن کس که درمانده را (چون وی را بخواند) اجابت می کند، و گرفتاری را برطرف می گرداند

آداب شروع نماز از نگاه امام صادق (ع)

امام صادق (ع) فرمود: چون به قبله روی کنی، دل از دنیا، تعلقات آن و خلق برگیر و قلب خویش را از هر چیزی که از پرداختن به خدای متعال بازت دارد، تهی کن. با چشم دل به عظمت خداوند - عزّ و جلّ - بنگر و به یاد ایستادنت در محضر او باش. خدای تعالی فرماید: آن جاست که هر کس آنچه را از پیش فرستاده است می آزماید، و به سوی خدا، مولای حقیقی خود باز گردانیده می شوند و بر پای بیم و امید بایست و چون تکبیر گفتی، هر چه را که میان آسمان های رفیع و زمین است، جز کبریای او کوچک و خوار شمار؛ چرا که خدا بر قلب بنده ای که تکبیرش می گوید، آگاه می باشد

و چون دریابد که در آن، چیزی است که با تکبیر حقیقی اش منافی است، می فرماید: ای دروغ گو! آیا مرا فریب می دهی؟! به عزّت و جلالم سوگند که تو را از شیرینی یادم محروم کنم و تو را از مقام قریب دور سازم و از درک خوشی و لذت مناجاتم باز می دارم.

بدان که خدای تعالی، به خدمت تو محتاج نیست و از تو و عبادت و دعایت بی نیاز است. او به فضل خود تو را خواند، تا ببخشایدت، و از عقوبت خویش دورت کند، و از برکات عطوفت و مهربانی خود بر تو افشاند، و به راه رضایش هدایت کند، و در مغفرت خویش را بر تو بگشاید.

اگر خداوند چند برابر آنچه که از آغاز تا به حال آفریده بیافریند، برای او هیچ تفاوتی ندارد که آن ها همگی کفر و رزند و یا موحد باشند. پس او را در عبادت آفریدگان، چیزی نباشد جز این که از باب لطف و به پاس عبادت ناچیز آنان، مراتب والایی به ایشان عطا نماید. از این رو، شرم و ناتوانی را تن پوش خود ساز، و در حمایت سلطان و قدرت او در آی، تا از خوان نعمت الهی بهره ها بری و مدد از او جو و به او پناه ببر.

کسب روزی

شخصی امام صادق(ع) را مشاهده کرد که در مزرعه خویش مشغول بیل زدن است و عرق زیادی کرده، به طوری که پیراهن آن حضرت خیس شده است. شخص با دیدن این منظره به ایشان گفت: اگر اجازه دهید من این کار را انجام می دهم تا شما استراحت فرمایید. امام صادق(ع) فرمود: دوست دارم که مرد برای به دست آوردن روزی خویش در برابر آفتاب اذیت ببیند.

کاری برتر از طواف

یکی از یاران امام صادق(ع) می گوید: همراه امام صادق(ع) مشغول طواف کعبه بودیم. گرما گرم طواف، یکی از شیعیان نزد من آمد و با اشاره از من خواست تا همراه او بروم، ولی من مایل به شکستن طواف و ترک امام نبودم تا آنکه بار دوم که آمد، امام صادق(ع) متوجه او شد. امام فرمود:

آیا آن مرد تو را می خواند؟ عرض کردم: آری، یکی از دوستان و شیعیان است. فرمود: همراه او برو. گفتم: آیا طوافم را بشکنم؟ فرمود: آری. گفتم: اگرچه طواف واجب باشد؟ باز فرمود: بشکن و برو. می گوید: من طواف خود را شکستم و تا نیاز او را برطرف نساختم، باز نگشتم.

یکی از وظایف منتظران دست یافتن به نماز مقبول است

امام صادق(ع) خود در این زمینه پیشگام می باشد، برای اینکه یکی از وظایف منتظران در زمان غیبت و بعد از زمان ظهور، دست یافتن به نماز مقبول است، ائمه عصمت و طهارت به ویژه آقا امام صادق(ع) در روایت مطرح می کند که «ما یرفع له الا ما اقبل علیه بقلبه» به اندازه ای از نماز انسان بالا برده می شود که اقبال قلب داشته باشد که تعبیر امروزی ها منظور حضور قلب است. «ان العبد لیرفع له من صلاته نصفها او ثلثها او ربعها او خمسها و ما یرفع له الا ما اقبل علیه بقلبه» گاهی یک نماز یک سومش، یک چهارمش و گاهی یک پنجم آن پذیرفته می شود، پس بدان به اندازه ای نماز تو بالا می رود که در آن اقبال قلب داشته باشی.

چگونه نماز مقبول بخوانیم پاسخ امام صادق(ع)

از آن طرف نماز مقبول باعث دوری از گناه می شود، از طرفی معیاری که نماز پذیرفته شده این است که بر رفتار فردی و اجتماعی انسان تأثیرگذار باشد، بنابراین هنگامی که حماد بن عیسی خدمت امام جعفر صادق(ع) آمد و امام صادق(ع) به او فرمود: ای حماد! می توانی دو رکعت نماز مقبول و خوب بگذاری؟! -ما از این روایت به این نتیجه می رسیم از لسان امام صادق(ع) سه نوع نماز بیان شده است، یکی نمازی که مسقط تکلیف است، یعنی انسان واجبات نماز را انجام دهد و مبطلات نماز را ترک کند، به این نماز، نماز مسقط تکلیف می گویند، یعنی در روز قیامت بنده مؤاخذه نمی شود چرا نماز نگزارده است، این نمازی است که اکثر انسان ها در جامعه انجام می دهد- آقا امام صادق(ع) بعد از آن روی نماز کامل دست می گذارند.

منظور از خشوع و خضوع در نماز چیست؟

امام صادق (ع) فرمود: ای حماد، به گونه ای نماز بخوان که به هیچ سویی التفات مکن و با دست‌ها و انگشتان بازی مکن و آب دهان به راست و چپ یا پیش رویت مینداز؛ یعنی نسبت به خالق خودت خاشع و خاضع باش، خضوع مربوط می‌شود به اعضا و جوارح انسان و خشوع مربوط به قلب انسان می‌شود، یعنی همان گونه که انسان قلبش در برابر خداوند تبارک و تعالی خاشع و متوجه خدا باشد، اعضا و جوارح انسان هم خاضع باشد.

در روایت امام صادق (ع) دارد که رسول خدا (ص) روزی که مردی در نماز با انگشتانش بازی می‌کرد فرمود: اگر قلب این انسان خاشع بود، اعضا و جوارحش هم خاشع می‌شد، این موارد در سیره امام صادق (ع) دو درس برای ما دارد، یکی اینکه بعد رفتاری فردی انسان است که انسان در پرتو انجام دستورات خداوند که کامل‌ترین جلوه او که مسأله نماز است و مسأله دوم رشد جامعه است که اگر ما امروزه در زمان غیبت کبری حضرت ولی عصر (عج) واقع شده‌ایم، یکی از عوامل زمینه‌ساز ظهور حضرت حجت (عج) این است که انسان در اقامه نماز کوشا باشد.

ویژگی اقامه نماز در دوران امام عصر (عج):

در قرآن کریم روی مسأله اقامه نماز همیشه تأکید شده است، نه صرفاً بحث نماز گزاردن، اقامه نماز جلوه‌های فراوانی دارد، اینکه انسان باید تلاش کند، نماز راست قامت در جامعه استوار بایستد و این از ویژگی‌های دوران امام زمان (عج) و یاران امام زمان (عج) است که اولین امری که انجام می‌دهند، بحث اقامه نماز است، هر کس امروز جزو مقیمین نماز در زمان غیبت است، باید بر خود ببالد که در زمان ظهور هم از یاران حضرت (عج) خواهد بود، چون این شاخصه و ویژگی اساسی یاران امام زمان (عج) را داراست، پس اگر امروزه کسانی در جامعه هستند که جزو مقیمین نماز هستند و نه فقط خودشان نماز می‌گذارند، بلکه دیگران را به نماز ترغیب، تشویق و ترویج می‌کنند و مسأله اقامه نماز را در حوزه فردی فقط اکتفا نمی‌کنند و به حوزه اجتماعی منتقل می‌کنند، این‌ها

کسانی هستند که امتیاز قرار گرفتن در زمره یاران امام زمان(عج) را دارا هستند، همان گونه که امام صادق(ع) آرزو می کند که اگر من درک کنم زمان دولت کریمه اهل بیت(ع) را، خادم حضرت ولی عصر(عج) می شوم، انسان هم باید این گونه باشد و به سبک و سیره امام صادق(ع) پایبند باشد.

قَالَ الْإِمَامُ الصَّادِقُ - عَلَيْهِ السَّلَامُ : - إِمْتَحِنُوا شِيعَتَنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ: عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافَظَتُهُمْ عَلَيْهَا، وَ عِنْدَ أَسْرَارِهِمْ كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عِنْدَ عَدُوِّنَا، وَ إِلَى أَمْوَالِهِمْ كَيْفَ مُوَاسَاتَتُهُمْ لِأَخْوَانِهِمْ فِيهَا». وسائل الشیعة، ج ۴، ص ۱۱۲

امام جعفر صادق - علیه السلام - فرمود: شیعیان و دوستان ما را در سه مورد آزمایش نمائید: ۱ - مواقع نماز، چگونه رعایت آن را می نمایند. ۲ - اسرار یکدیگر را چگونه فاش و یا نگهداری می کنند. ۳ - نسبت به اموال و ثروتشان چگونه به دیگران رسیدگی می کنند و حقوق خود را می پردازند.

کاربرد نماز هنگام مرگ

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ يَدْفَعُ الشَّيْطَانَ عَنِ الْمُحَافِظِ عَلَى الصَّلَاةِ وَيُلْقِنُهُ شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فِي تِلْكَ الْحَالَةِ الْعَظِيمَةِ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: فرشته مرگ، شیطان را از کسی که مراقب نماز است دور می کند، و شهادت بر وحدانیت خدا، و رسالت پیامبر را در وقت هولناک مرگ به او تلقین می کند.

نمونه های عینی از مکارم اخلاق

حضرت صادق علیه السلام تنها به بیان اهمیت و ارزش اخلاق بسنده نکرده؛ بلکه برای ثمر بخش بودن آن در جامعه، به بیان موارد و مصداقهای عینی آن نیز پرداخته است تا اینکه مسئله مذکور ملموس تر و محسوس تر شود. حال به ارائه چند روایت در این زمینه می پردازیم:

امام صادق علیه السلام فرمود: «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ خَصَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فَاُمْتَحِنُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنْ كَانَتْ فِيكُمْ فَاحْمَدُوا اللَّهَ، وَارْغَبُوا إِلَيْهِ فِي الزِّيَادَةِ مِنْهَا؛

براستی خداوند تبارک و تعالی، پیغمبرش را به فضایل اخلاقی مخصوص کرد. پس خود را آزمایش کنید؛ اگر [مکارم اخلاق] در شما یافت شد، پس ستایش الهی را به جا آورید، و از او بخواهید که بیشتر به شما عنایت فرماید.» راوی گوید: حضرت آن گاه شروع کرد به بیان مصداقهایی از مکارم اخلاق و آن را در ده مورد تبیین نمود که: «الْيَقِينُ وَالْقَنَاعَةُ وَالصَّبْرُ وَالشُّكْرُ وَالْحِلْمُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَالسَّخَاءُ وَالْغَيْرَةُ وَالشُّجَاعَةُ وَالْمُرُوءَةُ؛

یقین، قناعت، بردباری، سپاس گذاری، خویشتن داری، خوش برخوردی، سخاوتمندی، غیرت، شجاعت و جوانمردی.

موارد فوق از مهم ترین فضایل اخلاقی است که می تواند خانواده، جامعه و حتی تمام جهانیان را به سعادت و خوشبختی برساند.

آن حضرت در مورد علائم اهل بهشت فرمود: «إِنَّ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ أَرْبَعَ عِلَامَاتٍ، وَجْهٌ مُنَبِّسٌ، وَلِسَانٌ لَطِيفٌ وَ قَلْبٌ رَحِيمٌ وَ يَدٌ مُعْطِيَةٌ؛

اهل بهشت چهار نشانه دارند: سیمای گشاده، زبان نرم و مهربان، قلب مهربان و دست بخشنده.

از حضرت صادق علیه السلام سؤال شد که مکارم اخلاق چیست؟ حضرت در جواب فرمود: «الْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ، وَصِلَةُ مَنْ قَطَعَكَ، وَإِعْطَاءُ مَنْ حَرَمَكَ وَقَوْلُ الْحَقِّ وَلَوْ عَلَى نَفْسِكَ؛

گذشت از کسی که به تو ستم روا داشته است، و ارتباط داشتن با کسی که با تو قطع رابطه کرده است، و عطا نمودن به کسی که تو را محروم ساخته، و سخن حق گفتن هرچند بر ضررت باشد.

شخصی از حضرت علیه السلام درباره حد و اندازه خوشخویی و خوش برخوردی پرسش نمود و حضرت در پاسخ فرمود: «تَلِينَ جَانِبَكَ وَتُطِيبُ كَلَامَكَ وَتَلْقَا أَخَاكَ بِبِشْرٍ حَسَنٍ؛

به نرمی [و مهربانی] برخوردنمایی، پاکیزه سخن بگویی و با چهره نیکو برادرت را ملاقات کنی.

سوالات مسابقه:

۱_ یکی از وظایف منتظران در زمان غیبت و بعد از زمان ظهور چیست؟

۱- دعا برای فرج و انتظار فرج   ۲- همراهی با امام زمان(ع) در همه حالات

۳- دست یافتن به نماز مقبول   ۴- همه موارد

۲- هرگاه از خانه خارج می شویم با چه نیتی خانه را ترک کنیم؟

۱- تنها برای عبادت و اطاعت یا انگیزه دینی خارج شویم   ۲- چنان از خانه خارج شویم که گویی دیگر باز نمی گردیم

۳- آرامش را سرلوحه کار خود قرار دهیم و خدا را یاد کنیم   ۴- هر سه مورد

۳- طبق فرمایش امام صادق(ع) عبادت بر چند قسم است؟

۱- بر سه قسم: عبادت بردگان-مزدوران و آزادگان   ۲- بر سه قسم: عبادت احرار-عبادت علماء-عبادت عرفا

۳- بر سه قسم: عبادت عاشقانه-عبادت عارفانه-عبادت زاهدانه   ۴- گزینه ۱ و ۳

۴- این جمله از کیست؟ " همه بدانند یکی از موثرترین راه ها برای کاستن آسیب های اجتماعی ترویج نماز است "

۱- امام خمینی(ره)   ۲- مقام معظم رهبری(دامت برکاته)

۳- شهید بهشتی(ره)   ۴- شهید رجایی(ره)

۵- امام صادق(ع) فرمودند برای کسایش در رزق و دور شدن از فقر چه کاری انجام دهیم؟

۱- در نماز هایتان دعا کنید   ۲- در سجده نماز خواسته ات را از خدا طلب کن

۳- نماز حاجت را زیاد بخوانید   ۴- در قنوت نماز حوائج خود را بیان کنید

۶- طبق فرمایش امام صادق(ع) وقتی غم و اندوه به شما روی آورد چه کاری را انجام دهیم؟

۱- وضو بگیرید و به مسجد بروید و دو رکعت نماز بخوانید   ۲- به مسجد بروید و از خدا طلب عافیت نمایید

۳- وضو بگیرید و سوره واقعه را بخوانید   ۴- به مسجد بروید و در نماز های جماعت شرکت کنید

۷- طبق فرمایش امام صادق(ع) ملک الموت شیطان را هنگام مرگ از چه کسانی دور می کند و شهادتین را بر او تلقین می کند؟

۱- کسانی که نسبت به اهل و اعیال خود کوشا باشند   ۲- کسانی که بر نماز هایشان محافظت می کنند

۳- کسانی که غیبت برادران مومن خود را حرام می شمارند   ۴- کسانی که یاد خدا آنها را از کار های ناشایست باز می دارد

۸- علامات دینداری در کدام موارد بیان شده است؟

۱- علم- ایمان و عمل به ایمان   ۲- نماز- روزه- حج- جهاد- ولایت

۳- نماز- روزه- زکات   ۴- موارد یک و سه

۹- طبق فرمایش امام صادق(ع) شیعیان چگونه مورد آزمایش قرار می گیرند؟

۱- موقع نماز که چگونه رعایت می کنند   ۲- موقعی که اسرار دیگران را نگه می دارند یا فاش می کنند

۳- از اموال خود چگونه به دیگران رسیدگی می کنند   ۴- هر سه مورد

۱۰- طبق فرمایش امام صادق(ع) نشانه های اهل بهشت کدام یک از موارد زیر است؟

۱- اهل نماز هستند و همیشه صداقت دارند   ۲- سیمای گشاده- زبان نرم- قلب مهربان و دست بخشنده دارند

۳- اهل نماز، سیمای گشاده زبان نرم دارند   ۴- تسلیم امر الهی - با نماز و زبان نرم و سیمای گشاده دارند

۱۱- مکارم اخلاق طبق فرمایش امام صادق(ع) کدام مورد است؟

۱- گذشت و مهربانی با اطرافیان   ۲- گذشت و ارتباط با کسی که با تو قطع ارتباط کرده است

۳- عطا کردن به کسی که تو را محروم کرده است و سخن حق گفتن هر چند که ضرر داشته باشد   ۴- موارد ۲ و ۳

«اللهم وفقنا لما تحب و ترضی»

ستاد اقامه نماز استان چهارمحال و بختیاری